



## DATOS IDENTIFICATIVOS

### Expresión artística: Debuxo-Forma

|                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |        |       |              |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-------|--------------|
| Materia               | Expresión artística: Debuxo-Forma                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |        |       |              |
| Código                | P01G010V01102                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |       |              |
| Titulación            | Grao en Belas Artes                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |       |              |
| Descritores           | Creditos ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Sinale | Curso | Cuadrimestre |
|                       | 12                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | FB     | 1     | 1c           |
| Lingua de impartición | Castelán                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |        |       |              |
| Departamento          | Debuxo Escultura                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |        |       |              |
| Coordinador/a         | Lapeña Martínez, María Elena                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Profesorado           | Bermejo Arrieta, María Natividad<br>Fernández Olivera, María Luísa<br>Lapeña Martínez, María Elena                                                                                                                                                                                                                                  |        |       |              |
| Correo-e              | ele@uvigo.es                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |        |       |              |
| Web                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |        |       |              |
| Descrición xeral      | Indagación nas posibilidades formais e estruturais do debuxo. O debuxo como maneira de ver ou crear formas e estruturas *bidimensionales e *tridimensionales. A ampliación da noción de debuxo cara a un territorio con precisión e imprecisión de fronteiras. Experimentar o debuxo como escritura persoal e selo *intransferible. |        |       |              |

## Competencias

|        |                                                                                                                                                                             |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Código |                                                                                                                                                                             |
| B2     | Capacidade de comunicación. Capacidade para expoñer oralmente e por escrito con claridade problemas complexos e proxectos dentro do seu campo de estudo                     |
| C6     | Coñecemento do vocabulario, códigos, e dos conceptos inherentes ao ámbito artístico. Coñecer a linguaxe da arte                                                             |
| C7     | Coñecemento do vocabulario e dos conceptos inherentes a cada técnica artística particular. Coñecer a linguaxe creativa específica                                           |
| C9     | Coñecemento de métodos de produción e técnicas artísticas. Analizar os procesos de creación artística                                                                       |
| C12    | Coñecemento dos materiais e dos seus procesos derivados de creación e/ou produción. Coñecer os materiais, procedementos e técnicas que se asocian a cada linguaxe artística |
| C14    | Coñecemento dos instrumentos e métodos de experimentación en arte. Aprendizaxe das metodoloxías creativas asociadas a cada linguaxe artística                               |
| C25    | Capacidade de (auto)reflexión analítica e (auto)crítica no traballo artístico.                                                                                              |
| C31    | Capacidade para xerar e xestionar a produción artística. Saber establecer a planificación necesaria nos procesos de creación artística.                                     |
| C36    | Capacidade de documentar a produción artística. Utilizar as ferramentas e recursos necesarios para contextualizar e explicar a propia obra artística                        |
| C42    | Habilidades para a creación artística e capacidade de construír obras de arte. Adquirir as destrezas propias da práctica artística                                          |
| C43    | Habilidade para establecer sistemas de produción. Desenvolver estratexias aplicadas ao exercicio sistemático da práctica artística                                          |

## Resultados de aprendizaxe

| Resultados previstos na materia                                       | Resultados de Formación e Aprendizaxe |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| Coñecementos básicos dos procedementos, materiais e útiles do debuxo. | C9                                    |
| Coñecementos básicos de métodos de produción do debuxo.               | C9<br>C12<br>C14                      |
| Coñecemento do vocabulario conceptual e formal do debuxo.             | C6<br>C7                              |

|                                                                                                                         |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Coñecementos básicos dos sistemas naturais e artificiais para comprender, concibir e estruturar formas no espazo.       | C9                |
| Capacidade para representar conceptos e formas a través do debuxo.                                                      | C31<br>C42        |
| Capacidade para entender o debuxo como instrumento para a análise visual.                                               | C42               |
| Capacidade para entender o debuxo como instrumento para a creación, análise, desenvolvemento B2 e transmisión de ideas. | C31<br>C42        |
| Capacidade para captar e rexistrar imaxes a través do debuxo.                                                           | C31<br>C36<br>C42 |
| Capacidade básica para xerar e transformar unha imaxe con técnicas de debuxo-forma                                      | C31<br>C42        |
| Capacidade para desenvolver a análise e a creación de formas artísticas.                                                | C25<br>C31        |
| Capacidade para o manexo básico de útiles e materiais do debuxo.                                                        | C42               |
| Capacidade para desenvolverse no espazo *bidimensional e *tridimensional.                                               | C31<br>C42        |
| Habilidade para a representación e a análise a través do debuxo.                                                        | C42<br>C43        |
| Habilidade para captar e rexistrar imaxes a través do debuxo.                                                           | C42<br>C43        |
| Habilidade para o uso da forma na creación.                                                                             | C42<br>C43        |
| Habilidade para o traballo en diferentes escalas.                                                                       | C42<br>C43        |

## Contidos

| Tema                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Maneiras de ver.                                         | O debuxo como instrumento de percepción e rexistro do pensamento. O debuxo como maneira de ver a forma. Cuestión de enfoque / *desenfoque, continuidade / descontinuidade.                                                                                                                      |
| 2. Morfoloxía e *morfogénesis.                              | Creación de formas e estruturas permanentes ou efémeras. Representación / presentación de formas e espazos reais ou imaxinarios. Espazos de figuración e abstracción.                                                                                                                           |
| 3. O debuxo como idea e forma orixinaria nas obras de arte. | Equilibrio e tensión dinámica en composicións e estruturas. Sentido do ritmo e movemento na relación entre liñas, manchas e espazos en branco. Cada parte en relación ao todo. Correspondencia fondo-figura. Volume e profundidade. O debuxo como forma, garabato ou columna vertebral da arte. |
| 4. O debuxo como obra de arte                               | Semellanzas entre as cuestións tradicionais e contemporáneas do debuxo. Sobre as diversas maneiras de debuxar en relación á *multiplicidade de *trazadores e maneiras de ver. O debuxo como sombra, límite e percorrido. O erro como pórtico do descubrimento.                                  |

## Planificación

|                                     | Horas na aula | Horas fóra da aula | Horas totais |
|-------------------------------------|---------------|--------------------|--------------|
| Traballos de aula                   | 94            | 120                | 214          |
| Debates                             | 4             | 30                 | 34           |
| Saídas de estudo/prácticas de campo | 4             | 0                  | 4            |
| Presentacións/exposicións           | 8             | 30                 | 38           |
| Sesión maxistral                    | 10            | 0                  | 10           |

\*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

## Metodoloxía docente

|                                     | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Traballos de aula                   | Estreita relación entre teoría e práctica artística. Traballos individuais ou en grupo que potencian a capacidade receptiva e imaxinativa.                                                                                                                                                         |
| Debates                             | Nestes debates compártense as lecturas realizadas durante o curso. Contribución oral/ escrita por parte do estudante acerca da selección particular de libros, catálogos e textos escollidos. Trátase de buscar recursos e fontes diversas para a investigación das cuestións esenciais do debuxo. |
| Saídas de estudo/prácticas de campo | Visita ao Museo *Serralves (O Porto).                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                           |                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentacións/exposicións | Presentación final que fai o estudante dos traballos de aprendizaxe autónoma. A través dunha breve exposición manifesta os seus obxectivos, metodoloxía e resultados ante o profesor e o resto dos estudantes. |
| Sesión maxistral          | Exposición dos contidos da materia con proxección de imaxes, cun método analóxico que busca semellanzas e puntos de contacto nas fronteiras do debuxo.                                                         |

### Atención personalizada

| Metodoloxías              | Descrición                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Traballos de aula         | Atención personalizada no horario de aprendizaxe presencial, no momento no que se realizan as prácticas artísticas na aula.                                                                                                                                                                                  |
| Debates                   | Debates críticos artísticos como metodoloxía de aprendizaxe presencial. O estudante comparte as súas experiencias de aprendizaxe autónoma, por exemplo, a súa selección particular de lecturas bibliográficas sobre debuxo-forma.                                                                            |
| Presentacións/exposicións | Participación activa no horario de aprendizaxe presencial, no momento no que se realizan as presentacións de traballos na aula. Presentación do Museo Portátil. A través dunha breve exposición o estudante manifesta os seus obxectivos, metodoloxía e resultados ante o profesor e o resto dos estudantes. |

### Avaliación

|                           | Descrición                                                                                                                                                                                                                                 | Cualificación | Resultados de Formación e Aprendizaxe                                 |
|---------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-----------------------------------------------------------------------|
| Traballos de aula         | Avaliación progresiva da asimilación de contidos, do grao de resolución dos exercicios que corresponden á aprendizaxe presencial e da participación activa nas indagacións. Moi importante a asistencia e o grao de interese do estudante. | 60            | C6<br>C7<br>C9<br>C12<br>C14<br>C25<br>C31<br>C36<br>C42<br>C43       |
| Debates                   | Avaliación das lecturas.                                                                                                                                                                                                                   | 10            | B2<br>C6<br>C7<br>C9<br>C12<br>C14<br>C25<br>C31<br>C36<br>C42<br>C43 |
| Presentacións/exposicións | Avaliación do resto das tarefas realizadas durante o curso en aprendizaxe autónoma.                                                                                                                                                        | 30            | B2                                                                    |

### Outros comentarios sobre a Avaliación

Convocatoria extraordinaria de xullo: 4 de xullo de 2017 ás 10.00 h. A proba consiste na presentación de todos os exercicios do curso

Convocatoria extraordinaria de fin de carreira: 21 de outubro de 2016 10:00 H.

### Bibliografía. Fontes de información

ARNHEIM, Rudolf, **Arte y percepción visual**, Alianza Editorial,  
 BELJON, J.J., **Gramática del arte**, Celeste,  
 BERGER, John, **Sobre el dibujo**, Gustavo Gili,  
 BERGER, John, **Algunos pasos hacia una pequeña teoría de lo visible**, Ardora,  
 DONDIS, D. A., **La sintaxis de la imagen**, Gustavo Gili,  
 MUNARI, Bruno, **El cuadrado: más de 300 ejemplos ilustrados sobre la forma cuadrada**, Gustavo Gili,  
 MUNARI, Bruno, **El triángulo: más de 100 ejemplos ilustrados sobre el triángulo equilátero**, Gustavo Gili,  
 PÉREZ SÁNCHEZ, A. Emilio, **Historia del dibujo en España: de la Edad media a Goya**, Cátedra,  
 PIRSON, Jean-François, **La estructura y el objeto: (ensayos, experiencias y aproximaciones)**, PPU,  
 VALÉRY, Paul, **Piezas sobre arte**, Visor,  
 VINCI, Leonardo da, **Tratado de Pintura**, Akal,

VV.AA., **Repentirs**, Musée du Louvre, Editions de la Réunion des musées nationaux,

VV.AA., **Vitamin D, New Perspectives in drawing**, Phaidon,

VV.AA., Gómez Molina (coord.), **Las lecciones del dibujo**, Cátedra,

WILLIAMS, Christopher, **Los orígenes de la forma**, Gustavo Gili,

---

## Recomendacións

---

## Outros comentarios

---

\*Tutorías:

Bermejo Arrieta, Natividade. Luns e martes de 12:30 a 15:30. Despacho, nbermejo@uvigo.es

Fernández Olivera, María Luísa. Mércores de 13:00 a 19:00. Despacho, lolivera@uvigo.es

\*Lapeña Martínez, \*Elena. Luns e martes de 9:30 a 12:30. Despacho, ele@uvigo.es

---